

Никола Вујчић

У РАЗМАКУ ИЗМЕЂУ РЕЧИ И СТВАРИ

Иако делим мишљење Пола Валерија који каже: „кад се неко дело појави, његово тумачење од стране аутора није значајније од било чијег другог тумачења” ипак, осећам потребу да бар са неколико реченица укажем зашто сам се определио за избор баш ових песама. Мада је сваки избор плод одређеног тренутка, песничке и ине (само)уверености, а управо је тако и са овим мојим избором, признајем да сам се дуго мучио — шта одабрати а да то одабрано што јасније одслика мој песнички свет. И, ево, већ сам наслов овог кратког текста — У размаку између речи и ствари — открива основну поетичку тежњу коју нуде овде одабране песме.

Реч и ствар или име и ствар или реч и звук или пуноћа и празнина, амбиси тишине и јед буке, њихове корелације, често или углавном супротстављене, окупирале су сву моју песничку пажњу. Заправо, у тим односима, њиховим процепима је моја основна упитаност — могу ли речи да ухвате и савладају то што гледам и осећам? Јер, испод језика као скраме је сушта стварност, „живо месо” и сукрвица комада стварности.

Оно што изговарам/говорим је „моје”, отети делићи бесконачног трајања, одломци света. Стога је, чини ми се, у праву Франсис Понж када тврди да је чин писања заправо читање једног текста Света.

Песма сабира време и расуто присуство у њему. Зато песма не трпи импровизације, све мора потећи изнутра (из егзистенцијалне тескобе), синхронизовано, у складном треперењу.

Свака реч у песми мора да „ради”, да се са својим рубовима судара са другом речи, да се преливају значења, искриче слике.

Речи су мерило само у контексту, у слагању, када мере сопствену снагу али и снагу других речи.

Само се у песми језик напише до крајњих граница, до оне, танане, по песника опасне границе када може да се распрсне у сопствено ништавило.

Дакле, речи су све. Терет који у себи носе оне су просуле у ове моје песме које сам одабрао из збирки *Дисање* (1988), *Чистиљивост* (1994) и *Прејознавање* (2002). Иако писане у великом временском распону, чини ми се, да се овако поређане, једна до друге, дошаптавају.

ЛЕТО 1987.

док сам се окренуо, то што сам хтео
описати — изгубило се.
и управо о томе недостатку брзине хтео сам
да пишем. међутим, гле! појавила се
једна жена са дететом чији плач је
рушио људе на улици. улицу су све више
затварале куће, улица је све више
постајала пећина, сенке су се збијале на зидове
и сви су учили говорити.

ОПИС ГРАДА

коначно, описао сам град:
хиљаду година старе речи
послагао сам као коцке.
то је град!
вода ће описати сва његова празна места,
камен ће описати старост која одолева искушањима,
ваздух ће описати куће које астматично дишу,
ватра ће описати пролеће у коме киша пева на степеништу.

*

ако сам и описао град, никада нећу моћи јабуку:
време бежи у јабуку, пет месеци је побегло у јабуку,
јабука расте као мали црвени балон.
сад је јабука на столу/сад је отворила уста
а столица-старица, у углу, мешколи се,
њен наслоњач мисли да је стабло у шуми.

*

Ту је и једна чаша.
а реч *чаша* је празна као чаша
и дугачак сто бори се са њеном
малом празнином.

ЈАБУКА

зашто си то, скоро округло,
обукла?
кад си већ одлучила да те хвалим,
морала си скочити. хоп!
покрети у тебе склоњени
односе те из руке-у-руку
уништавајући време које си горе
држала.

ДАН

Најзад су нам поделили оно што ће да ишчезне.
Мој поглед као муљ на киши/увек недовршен,
претвара ме у жртву.
тренутак је кад ће се простор размакнути
у две обале и кад ће се прашина надвити над
позорицом. упрегнута у многобројне очи, боја
на платну помиче своје шаре.
трчим: кућа рађа собе.
то је тај бескрај гласа из мог грла.

ГОВОР

говор је успомена. причам о бициклу који
јури као ветар. окрећу се његови точкови кроз
реченице. разгрћем ваздух и дишем. ја нисам ја.
ја сам хрпа речи! кад ме изговориш — ту сам. јурим
као црта низ папир. брз као вода. брз/модар
од удараца погледа.
наочиглед свих, оно што сам сањао
ухватио сам речима. али то траје само док
изговарам.
изговарам то што расте.
претварам речи у ствари/ствари у речи.
ја сам тај размак између речи и ствари.
ја сам чисти глас.

ПОГЛЕД НА ИСТО

једна реченица расте, ту негде, у папирима.
јесам је изговарала. јесам је слушала.
и гледала!

шта ти говорим? па види је! заледила се као дах
на прозору. сања ме у свом белом трбуху.
сече је светлост.

о, видиш, никола, рекла је, кад говорим,
осећам се као да сам на великом точку који ме
уздиже и гњечи.

*

носим те, попут таласа, из једне
у другу слику, све до прага,
олтара, да тамо закорачиш у тишину.
сад видим само твоју косу како вијори
и како је мрак једе, и
видим благи отисак твојих љубичастих уста, отуда —
тек назначава те крик.
као што мишији цијук гризе моју уснулоост тако и
вода нагриза лед од кога дрхтим, и моје име и
имена сва скоро ништа не значе.
у згрченим траговима стопала тражим те,
одозго, са осетљивим лужастим очима које оно што
погледају увуку у свој мрак.
као кад се капљице крви повуку у своје мале ране.

БУЂЕЊЕ

да ли је јутро најлепши део ноћи?
кад се узмеша плавичасто, наранџасто и сребрнасто у
замагљеној души, у цик зоре. какво да им дам име?
пупови? стакласте плоче? накит туђих душа?
нагнут над столом и изруганом од прашине, пишем по том праху.
чији је то мозак? можда црва, млитавог љубавника дрвета
који продира тунелима водећи дијалог са даљином.
кад га угледам, да ли ћу му рећи:
освојивши свој облик опонашај га до краја!

КУЋА

рђа. рђа на рези врата која отварам
након толико година да су се она већ
стврднула и постала успомена. рђа, ледена,
круни се и општрим ситним опилцима забада се
у шаку. рђа, слена као кртица проровала је
и истањила овај размак између две речи.
рђа која је и сам језик зарђала,
тако да сам остао нем.

УСАМЉЕНИ ЗВУК

толико ме има да ме речи не могу понети. расут
у огледалу. застављен на рубовима. у топоту немирног
стада. тај круг кретања претвара се у зупчаник да би ухватио
било какво значење. камење се котрља — јека сече понор.

звук је превођење. ствари су закопане у звук. звук је
постеља. звук је дете додира. звук рађа ствар. звук је
мајка.

завртео сам новчић на столу. сад слушам његов зуј и
гледам како скида безбројне ваздушне кошуљице
да би опет постао новчић. боже, зашто нисам тако брз?
брз до ишчезнућа.